

(1) ספר שמות פרק יד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ד) וְחִזַּקְתִּי אֶת לֵב פְּרַעֲהַ וּרְדָף אַחֲרֵיהֶם וְאֶפְכְּדָה בְּפְרַעֲהַ וּבְכָל חֵילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ כֵן:

(י) וּפְרַעֲהַ הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם גֹּסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה:

(טו) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה מֶה תִּצְעַק אֵלַי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ:

(2) רש"י על שמות פרק יד פסוק טו

מה תצעק אלי - למדנו שהי' משה עומד ומתפלל אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונים בצרה

ד"א מה תצעק אלי עלי הדבר תלוי ולא עליך כמו שנאמר להלן (ישעיה מה) על בני ועל פועל ידי תצוני:

(3) באר יצחק על שמות פרק יד פסוק טו

ר"ל שהיל"ל שמעתי את צעקתך אבל לשון מה תצעק מורה שא"צ לתפלה ובאמת שבעת צרה צריכין לתפלה ורחמים. ולזה פירש"י ז"ל בלשון הא' שהכוונה כי לא עת להאריך בתפלה ותחנונים רק לקצר. ובלשון הב' פירש שא"צ לתפלה כלל כי הדבר תלוי עלי ואינני פועל נסים לשקר ושוא אני הוצאתים ממצרים ועלי לגמור ולקיים ההבטחה והיעוד כי החשוב תחשבו שאחדול מלהצילם ועשיתי כל הנסים לשוא עד כה.

(4) פירוש הרע"ב על שמות פרק יד פסוק טו

פי' שלפי הפי' הראשון לא היה צריך לכתוב מלת אלי לכך פי' הדבר עלי ולא עליך דהשתא אתי שפיר מלת אלי:

(5) מזרחי על שמות פרק יד פסוק טו

עלי הדבר ולא עליך. ופירוש "אלי" כמו עלי, כאילו אמר מה אתה מתפלל, עלי הדבר תלוי, ולא עליך.

(6) ספר גור אריה על שמות פרק יד פסוק טו

שהיה עומד ומאריך בתפלה והיה אומר לו כו'. נראה שכל זמן שהוא עומד ומתפלל לא נענה עד סוף תפילתו מה שהוא מתפלל, ולפיכך היה אומר לו הקב"ה כי עתה לא עת להאריך שישראל נתונים בצרה. דאם לא כן קשה - יאריך בתפלה, שהרי אי אפשר להם ליסע כיון שהים לפניהם, אלא שאין נענה עד סוף תפילתו:

(7) ספר משכיל לדוד על שמות פרק יד פסוק טו

מה תצעק וכו' שהיה משה וכו'. דברים הרבה כיון רבינו ליישב בפ' חדא דלעיל לא נזכר כלל שמשה היה מתפלל ותו דאמאי כתיב תצעק בלשון עתיד הול"ל מה צעקת ועוד דמה זו תמיהא מה תצעק אלי הרי כל סמא דמלתא היא זאת ויפה צעקה לאדם אפילו לאחר גזר דין ואם לא יצעק אליו יתברך למי יצעק הרי הקדוש ברוך הוא חפץ בתפלתם של צדיקים

(8) וכל זה מיישב באמרו למדנו שהיה משה עומד ומתפלל כלומר שכבר התחיל להתפלל והיתה דעתו להאריך בתפלה שלימה ולכך א"ל הקדוש ברוך הוא מה תצעק בלשון עתיד כלומר אני יודע שדעתך להאריך בתפלה ולא עת עתה להאריך די לך בדבר א' לפי השעה שהרי מצרים קרובים וצריך אתה להסיעם ומשום שלא הנחו הקדוש ברוך הוא לסיים תפלתו לא נזכר בהדיא בכתוב לעיל לומר ויצעק משה ויתפלל משה שהרי לא כן הדבר שלא סיים תפלתו

(9) ומאי דמייתי דבר אחר היינו טעמא משום דעם כל הכתוב אכתי תיבת אלי יתירא והוה סגי דלכתוב מה תצעק ולד"א ניחא תיבת אלי אבל קשה לשון מה תצעק שהוא עתיד וכל מה שהרגשנו לעיל גם כן אינו מתיישב כלום לפירוש זה:

10) שפת אמת שמות פרשת בשלה תרמ"ג

ואיתא מה תצעק אלי. שהי' מרע"ה מאריך בתפלה. וא"ל הקב"ה יש עת לקצר ולהאריך. בני נתונים בצרה כו' ע"ש במכילתא. ולבאר הענין ע"ד הרמז ע"פ מ"ש בספרי קודש. כי הצדיק כשמתפלל צריך לצאת מעוה"ז ולבוא לעולם העליון להתפלל רק לצורך גבוה. וזה נק' תפלה אריכתא. בעולם שכולו ארוך. ויתכן כי כשבא מרע"ה לבחי' תפלה זו. שכח מכל צרות בני"י שלמטה. וז"ש מה תצעק אלי כו'.

11) ספר כתב סופר על שמות פרק יד פסוק טו

מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, בילקוט [רמז רל"ג] אמש אמרו המבלי אין קברים במצרים, ועכשיו אתה עומד ומרבה בתפלה, וצריך ביאור. ונ"ל, הנה הרמב"ן כתב כי לכן התרעמו נגד משה תמיד, באשר חשבו כי לא מאת ה' היתה זאת לצאת ממצרים, רק משה מדעת עצמו הוציאם כדי למלוך עליהם, ולכן התרעמו כשעמדו אצל הים וראו עצמם בסכנה ואמרו המבלי אין קברים במצרים וכו'.

12) והנה אם יושיע להם עתה ע"י ריבוי תפלת משה יאמרו עדיין כי לא היה מה' יציאתם ממצרים, רק ה' הושיעם עתה יען התפלל משה והרבה והפציר בתפלה מאד שמע ה' תפלתו והצילם מיד מצרים. וזהו כונת המדרש, אמש אמרו המבלי אין קברים במצרים לקחתנו וכו', וסבורים הם כי מדעתך הוצאתם, וא"כ לא תרבה בתפלה כי גם עתה יעמדו למחשבתם ויאמרו כי בתפלתך עתה הושיע ה', אבל לא מאתי היה מעיקרא, ואיך אתה עומד עכשיו ומרבה בתפלה, דבר אל בני ישראל ויסעו, כי על פי ה' יצאו ממצרים ועל פיו יעברו:

13) Rav Y D Soloveitchik, Shiur, Boston, 1977

... In God, in essence, told Moshe, "Why do you cry to me? Israel's task is to march on in an act of faith. You will wave your staff, but make no mistake - the sea will not split until the Israelites are up to their nostrils in water".